

Hattempad

Auteur: Marycke Naber

Park, stadswandeling, veerpont, IJssel

De wandeling begint in het Engelse Werk, het mooiste park van Zwolle. Via de spoorbrug over de IJssel steek je over naar de provincie Gelderland. Een groot gedeelte van de route loopt door Hattem: via het tracé van de voormalige spoorlijn Apeldoorn - Hattemerbroek naar het centrum, een van oorsprong middeleeuwse Hanze- en vestingstad. Na een boeiende stadswandeling steek je (in het vaarseizoen, anders kun je terug met de bus) over met 't Kleine Veer. Daarna loop je over de IJsseldijk en via een andere route door het Engelse Werk terug naar de bushalte.

Routebeschrijving

Start: bushalte Het Engelse Werk, afstand 14 km, bushalte na 7 km.

NB Vanwege de coronamaatregelen varen de pontjes op z'n vroegst vanaf 1 juni 2020. Zie [zwolle.nl/kleineveer](http:// zwolle.nl/kleineveer).

Als 't Kleine Veer niet vaart (normaal gesproken van eind oktober tot eind april), of als je de bezienswaardigheden wilt bekijken, kun je in Hattem op de bus stappen.

Raadpleeg de openingstijden van de horeca en de dienstregeling van de bussen.

- Steek vanaf de bushalte (komend vanaf Zwolle) de voorrangsweg over bij de verkeerslichten en ga RD over het fietspad, in de bocht naar links RA, Het Engelse Werk.

- Ga na huisnr. 1 schuin RA over het halfverharde pad, resp. pad over de grasdijk.

- Aan het eind ga je LA (verderop Uitspanning Het Engelse Werk). Ga het 1e pad RA en meteen schuin RA over het halfverharde pad.

Je bevindt je in Park het Engelse Werk. Aan het eind van de 16e eeuw werd een linie opgeworpen tussen de stad Zwolle en de IJssel, met aan de rivier het zogenaamde 'Nieuwe Werck'. In 1700 liet veldheer Menno van Coehoorn er fortificaties aanleggen. Begin 19e eeuw schonk Lodewijk Napoleon het verdedigingswerk, dat niet langer voldeed, aan de stad Zwolle.

Het 'Nieuwe Werck' werd vanaf 1828 omgevormd tot een 'openbare wandelplaats' in Engelse Landschapsstijl, op advies van tuinarchitect Hendrik van Lunteren (1780-1848). De oude schans, met hoogtes en waterpartijen werd slechts gedeeltelijk vergraven en is tot op de dag van vandaag herkenbaar.

- Ga na de bocht naar links het 1e pad scherp RA, na de brug RD, bij de driesprong schuin RA, in de bocht naar links RD naar beneden.

1. Weer boven ga je LA over de asfaltweg. Ga direct na het spoortunneltje RA de trap op, daarna via het fietspad de spoorbrug over.

Na de overstromingen in 1995 is het plan 'Ruimte voor de rivier' ontstaan. De Eerste Kamer heeft daar eind 2006 toe besloten. Links heb je zicht op een paar nevengeulen in de Scheller en Oldeneler Buitenwaarden, die in het kader daarvan parallel aan de IJssel zijn gegraven. Deze geven de rivier bij hoog water meer ruimte voor waterafvoer. Eind 2016 heeft minister Schultz van Haegen van Infrastructuur en Milieu de projecten bij Zwolle, zowel hier als bij Westenhofte, opgeleverd, na vier jaar van werkzaamheden. Vanaf de brug heb je een mooi zicht op de nevengeulen en de IJssel.

- Ga direct na de bocht naar links RA, Centraalspoor, bij de spoorwegovergang (links rustpunt IJsbouderij IJscowd) RD, Roseboomspoor.

Dit loopt over de voormalige spoorlijn van Apeldoorn naar Hattemerbroek. Daar sloot deze aan op de lijn Amersfoort-Zwolle. De lijn is in 1887 aangelegd door de Koninklijke Nederlandsche Locaalspoorweg-Maatschappij en werd Baronnenlijn genoemd, omdat de burgemeesters in de aanliggende gemeenten van adellijke afkomst waren. Het personenvervoer werd eind 1950 beëindigd. In 1972 reden de laatste goederentreinen tussen Hattem en Hattemerbroek en tussen Heerde en Apeldoorn. De rails werden in 1976 opgebroken.

2. Loop na de bocht naar links en naar rechts bij de voorrangsweg RD, ga bij de volgende voorrangsweg schuin RA het dijkje op, een klompenpad.

- Steek aan het eind van de dijk de asfaltweg over en loop RD over zandweg resp. karrenspoor, na het oversteken van de asfaltweg over het smalle pad naast het fietspad.

- Steek de volgende asfaltweg over en loop RD, Roseboomspoor langs een speeltuintje. Je kruist de Gaedsberg / Gaedsbergstraat.

3. Ga even later, ter hoogte van Gaedsbergstraat 86, LA over het graspad langs volkstuintjes. Houd rechts aan. Je loopt langs de Waa of Waai, een oude rivierarm van de IJssel.

- Pad naar rechts negeren. Na een visvlonder buigt het pad naar rechts. Ga vlak voor het eind LA over het graspad, aan het eind daarvan RA omhoog.

- Steek het fietspad over en ga LA over het smalle pad langs het fietspad. Ga het 1e smalle halfverharde pad LA.

- Het pad gaat over in een asfaltpad. Loop bij de kruising RD, ga aan het eind LA (Eijerdijk), dan de 1e weg RA, Bongerd.

4. Volg de Bongerd met een bocht naar links en ga bij de driesprong schuin LA, Grote Gracht.

- Steek bovenaan de voorrangsweg over en ga RA over het klinkerpad, bij het beeld van spookhond Kladderdag LA de trap af.

Als je naar het Voerman Museum, molen De Fortuin uit 1816 en/of het Anton Pieck Museum wilt, loop dan RD.

Volgens een sage maakte rond 1800 spookhond Kladderdag, die in de onderaardse gangen van kasteel de Dikke Tinne verbleef, Hattem onveilig. Dat duurde totdat bakker Jan Visscher hem had gevangen en in zijn hol gegooid en dat vervolgens had dichtgemetseld.

- Ga RA over het tegelpad, RA over de brug en loop RD over het halfverharde pad. Ga bij de brug schuin RA, bovenaan LA, Noordwal. Loop RD langs de 14e-eeuwse Dijkpoort.

In 891 werd de nederzetting Hatheim voor het eerst vermeld. Hattem kreeg in 1299 stadsrechten van graaf Reinoud I van Gelre en werd toen van stevige stadsmuren en poorten voorzien. De Dijkpoort is in 1908 gerestaureerd door de bekende architect Cuypers, waarbij de weergang, kap en hoektorentjes zijn toegevoegd. In het witte huisje naast de poort woonde de stadsvroedvrouw.

- Ga ter hoogte van de onderdoorgang RA, Kruisstraat, en loop RD tot de Markt.

Links staat het stadhuis, het voormalige Heilige Geest gasthuis uit de 14e eeuw. In 1618 is het verbouwd in renaissancestijl. De gotische Grote of Andreaskerk dateert uit het begin van de 15e eeuw. De tufstenen toren is een overblijfsel van een eerdere romaanse kerk uit omstreeks 1225.

- Blijf RD lopen door de Adelaarshoek, langs het Pand der Liefde en restaurant 't Spookhuys.

Het Pand der Liefde uit 1626 is altijd een woonhuis geweest, onder meer van de 17e-eeuwse burgemeester Johan van Heerde, die tevens in tabak handelde. Waar de naam vandaan komt is onbekend.

't Spookhuys is gevestigd in een restant van kasteel Sint Lucia, in de volksmond de Dikke Tinne, of Spookhuis vanwege spookhond Kladdegat. Hertog Reinoud IV van Gelre liet het in 1404 optrekken, met muren van zeven meter dik, de dikste kasteelmuren van Nederland.

- Loop aan het eind RD door het poortje in de stadsmuur. Ga voor het tweede poortje LA de trap op, houd daarna rechts aan langs het prieel.

Daarin zijn vier panelen te zien met informatie over het Hoge Huis uit de eerste helft van de 17e eeuw en een van haar bewoners, generaal-majoor Frederic Adolph Hoefer (vanaf 1930). Eerdere bewoners van het pand waren Jacob van Lennep, baron Willem van Haersholte en baron Van Ittersum.

- Volg het pad langs het Hoge Huis, ga na de trap en het poortje LA, voor het volgende poortje RA langs de Franse Hof met kruidentuin en de Franse School.

Het pand, tegenwoordig partycentrum, is vanaf de middeleeuwen het woonhuis geweest van burgemeesters en andere hoge heren. Vanaf de Franse tijd werd er onderwijs gegeven in moderne talen, uiteraard ook in het Frans.

- Ga aan het eind RA (Kerkhofstraat). Links zie je het Daendelshuis uit 1618.

Hier heeft de patriot Herman Willem Daendels niet zelf gewoond, wel de oranje gezinde ouders van zijn geliefde, Aleida van Vlierden, met wie hij na een neergeslagen patriottische opstand in 1786 het land uit vluchtte. Ten tijde van de Bataafse Republiek was hij luitenant-generaal, van 1807 tot 1809 Gouverneur-Generaal in Nederlands-Indië.

In 1810 werd hij teruggeroepen door Napoleon, daarna nam hij als commandant van een divisie van het Franse leger deel aan de mislukte veldtocht naar Rusland. In 1815 werd hij door koning Willem I benoemd tot Gouverneur-Generaal van de Nederlandse bezittingen aan de Afrikaanse Goudkust, waar hij in 1818 overleed aan malaria.

- Ga aan het eind, na het Bakkerijmuseum in een voormalige stadsboerderij, RA, Ridderstraat.

Als je naar de bushalte wilt, ga dan LA, na nr. 11 RA, 2e Steeg, aan het eind LA, dan RA door de Dijkpoort en volg de weg naar de bushalte.

- Ga voor de voorrangsweg RA, steek de weg over via het zebrapad (voor je de uitgang van parkeerterrein De Bleek), ga LA en houd rechts aan, Hoenwaardseweg.

5. Na de klapbrug ga je LA, Hertog Willem-pad. Volg het betonfietspad met een haakse bocht naar rechts, langs een dode IJsselarm, naar 't Kleine veer.

6. Ga aan de overkant bij de T-splitsing RA, langs een van de nevengeulen (Kleine Veerpad). Ga aan het eind scherp LA, het fietspad over de dijk, met rechts de Schellerwade (zie informatiepaneel).

7. Na ca. 1 km gaat een trap naar links de dijk af naar een smal pad dat naar een paar strandjes loopt. Loop verder over het fietspad, later asfaltweg op de dijk.

- Blijf RD lopen (Schellerdijk). Steek het voorrangfietspad over en loop RD. Ga na het spoortunneltje het 1e fietspad schuin RA.

- Je bevindt je weer in het Engelse Werk. Zijpaden naar rechts en links negeren, houd bij de driesprong en de Y-splitsing links aan langs de vijver.

Links daarvan bevindt zich het Vogeleiland. Dat dateert uit de tijd van de eerste aanleg van het park. Een brug maakte het vroeger toegankelijk voor recreanten. Ook hield de SDAP (voorloper van de PvdA) er 1 mei-bijeenkomsten. Sinds die brug is afgebroken, is het uitsluitend rust- en broedgebied voor vogels.

8. Ga LA over de brug, meteen daarna RA. Ga bij de kruising RA, bij de volgende kruising RD. Houd bij de driesprong links aan.

- Loop bij de kruising RD, steek ter hoogte van het witte huis door naar de weg (als je naar uitspanning Het Engelse Werk wilt, loop dan RD).

- Ga op de asfaltweg RA, bij de driesprong LA, Het Engelse Werk. Loop RD, ga bij het voorrangfietspad RA, voor de parkeerplaats LA naar de bushalte.

Praktische informatie

Park, spoorbrug, voormalig spoorwegtracé, stadswandeling, veerpontje, IJsseldijk. 25% onverhard

Eten en drinken

Uitspanning Het Engelse Werk, Het Engelse Werk 4, 038-4217593, hetengelsewerk.nl
Rustpunt IJscowd ijsboerderij, Hilsdijk 100, Hattem, 038-4446114, ijscowd.nl

Diverse horecagelegenheden in het centrum van Hattem, onder andere:

Brasserie en mixstore Soulsisters, Kruisstraat 3, Hattem, 038-7370286, soulsisters-hattem.nl

Bistro Daandels, Kerkstraat 2, Hattem, 038-4440179, daandelshattem.nl

Café-restaurant Banka, Markt 5, Hattem, 038-2306304, bankahattem.nl
IJssalon Tutti Gelati, Markt 3, Hattem, 038-3373945, tutti-gelati.nl
Theeschenkerij Oldeniel bij 't Kleine Veer, oldeniel.nl. Begin mei t/m herfstvakantie zo
10.30-17.00

Kijken

Voerman Museum, Achterstraat 46-48, Hattem, 038-4442897, voermanmuseumhattem.nl.
Museumkaart geldig; combikaart met Anton Pieck Museum en Nederlands
Bakkerijmuseum verkrijgbaar
Molen De Fortuin, Molenbelt 7, Hattem, molendefortuin.nl. Open: za 13.30 -17.00 en als de
blauwe wimpel uithangt
Anton Pieck Museum, Noordwal 31, Hattem, 038-4442192, antonpieckmuseum.nl.
Museumkaart geldig
Nederlands Bakkerijmuseum Het Warme Land, Kerkhofstraat 13, Hattem, 038-4441715,
bakkerijmuseum.nl. Museumkaart geldig
Laatste zondag v.d. maand 14.30-16.00 een kleinschalig cultureel evenement bij
theeschenkerij Oldeniel. Zie bij Eten en drinken

Overnachten

Bed and Breakfast Hattem, Spoorstraat 20, Hattem, 06 30107680,
bedandbreakfasthattem.nl
Logeren in Hattem, Markt 10, Hattem, 038-8519463, logereninhattem.nl
B&B Het Kleine Veer, Kleine Veerweg 1, Zwolle, 038-4600336, benb-hetkleineveer.nl

Openbaar vervoer

Bushalte Het Engelse Werk, lijn 203 Zwolle-Apeldoorn en lijn 100 Zwolle-Wezep
Bushalte Hattem Centrum, lijn 203 Apeldoorn-Zwolle
't Kleine Veer, 27 april - eind oktober 10.00-18.00, zwolle.nl/kleineveer

Parkeren

Bij bushalte Het Engelse Werk, aan de ventweg ten zuiden van de Spolderbergweg
Bij Uitspanning Het Engelse Werk
Parkeerterrein De Bleek, achter Nieuweweg 19, Hattem (bij routepunt 5)

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op
Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/hattempad/17741/. Reactie,
opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In 'Wandelen buiten de binnenstad van Zwolle' beschrijft Marycke Naber 10
rondwandelingen van 11 tot 20 km door het groene buitengebied van de stad, over
landgoederen en langs de rivieren de IJssel, het Zwarte Water en de Vecht. De gids is te
bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
voor slechts
€ 13,50